

Náš rozhovor

Být svůj

Jsou to už dva roky, co na katedru filozofie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity přijela Uzay Kilic. Absolventka mezinárodní univerzity v Ankaře se rozhodla připravovat se k získání titulu Ph.D. v Brně. Cizí řeč, cizí kultura. Poprat se s tím vyžaduje od každého vůli a odvahy. Kudrnatá brunetka z Turecka jí má. Svou práci z filozofie píše anglicky. Na naši výzvu napsat nám něco o svých dojmech z cizí země, která je zemí naší, nám odpověděla česky, i když její řádky potřebovaly ještě redakční úpravu. Dejme jí slovo:

Jednoho dne jsem vystoupila z vlaku na brněnském nádraží. To bylo na podzim roku 2001. Chtěla jsem změnit svůj život, poznat novou zemi. Hlavně jsem chtěla začít studovat nový jazyk, který byl pro mě úplně cizí. Ještě si moc dobře vzpomínám na svůj první dialog u nádraží, a kdykoli na to myslím, usmívám se. Z knihy pro blbě jsem četla, co mám říct:

Já: Promiňte, já neznám. Zastávka tramvaj, kde?

Pán: Prosím? Sprechen Sie Deutsch?

Já: No. Ne. Ano, ano.

...

Já: Ne. No nerozumět. Děkuju.

(Musím říci, že mi trvalo ještě dlouho, než jsem si přivykla v češtině té pozitivní odpovědi s krátkým „No“.)

To je skutečnost, která mě tu překvapila a se kterou jsem nikdy nepočítala. Přijela jsem do České republiky a teď tu žiji a mluvím česky. Jsem tady víc než dva roky, bydlím na koleji a píši svou práci z filozofie. Až se vrátím domů, bude pro mě divné slyšet jenom turečtinu a trochu angličtinu.

Vzpomínám si také moc dobře na to, že to na začátku pro mě nebylo vůbec snadné: Přijela jsem v době, kdy začínala zima – krátké dny, tma od čtyř hodin odpoledne, nepřijemné počasí. Dlouhá zima bez slunce mi vadí, ale co mi chybí ještě víc, je moře. Skutečně jsem kvůli počasí pocítovala depresi a pasivitu. Poznala jsem, že moře je

v mém životě důležitá věc a že na ně stále myslím. Často se pokouším představit si tady, v Brně, okolo sebe moře, a když se mi to nepodaří, inspiрую mou fantazii, abych si šeptala báseň:

*Pomalu půjdu někam
ke Středozemnímu moři
kolem racků,
a nevíš ani,
jak už mi chybí
vášnivě moře,
a ležet na nebi.
Opust' mě,
i když
já možná končím
na mořské cestě.
Jsem úplně prázdná,
Ale vůbec nejsem tichá.*

Hlavně mám radost, že sedm českých pádů už pro mě není ve dne v noci noční můrou. Zase si velmi dobře vzpomínám na to, jak jsem seděla s lidmi v hospodě, neuměla jsem ani slovo, a tedy jsem nerozuměla, co si povídali. V tom okamžiku jsem si myslela, že člověk, který sedí u stolu, ale nerozumí a nemůže mluvit, vypadá jako blbec, který nemá co říct. A pak jsem si pomyslela, že se musím hned začít učit, protože bych se z toho asi brzy zbláznila. Chtěla jsem jim říct (ale samozřejmě se mi to nepodařilo): „Vsaďte se, že až se tu sejdeme za rok, uvidíte, že nejsem němá.“

Myslím, že je zajímavé, že se na mě Češi možná většinou dívají jinak. Třeba si automaticky myslí, že jsem muslimka. To mě na začátku hodně štvalo. Proč mám být muslimka? Pořád říkám, že tam nemusím být zařazena předem. Nebo prý nepiji žádný alkohol. To také není pravda. „Ty asi nepiješ alkohol kvůli náboženství, že.“ Pro mě je takový přístup velmi omezující. Ten pohled je totiž vždy jednostranný. Myslím si, že moc neznám ten viditelný rozdíl mezi „bílou a černou“; možná je to proto, že bych raději žila v takovém světě, kde bych se mohla pohybovat bez ohledu na nějakou barvu.

Jinak často soudím, že česká společnost je uzavřená a seriózní, srovnávám-li, jak to chodí u nás, a jak tady. Lidé u nás hodně komunikují, třeba v parku, na ulicích, na trzích, na nádraží, prostě kdekoli je slyšet, že

děti křičí a lidé se baví, ale tady je ticho. Mám dojem, že tady se lidé začínají bavit až v hospodské atmosféře, ale je zajímavé, že pak si povídají o všem možném. Nevím. Určitě jde o něco tradičnějšího, ale celkově je to pro mě dobrá zkušenost, že příležitost najít povídatelé lidi mám jen v hospodách. Je to pro mě pohoda. Jinak Brno, kde žiji, se mi moc líbí a snažím se využít možností, jež mi toto významné kulturní centrum na Moravě nabízí. Řekla bych totiž, že v kultuře

jste velmi bohatí, a jsem tedy moc ráda, že jsem vás mohla poznat zblízka u vás doma.

Mám ještě další rok na to, abych ukončila svá studia. A co pak? Možná, že se vrátím zpátky, ale zatím o tom nechci moc přemýšlet. Je to často únavné, a tak raději žiji okamžikem, protože celkově mám úplně jasno a jsem téměř spokojená. Každý člověk má prostě svou vlastní cestu a tu si musí najít sám.

UZAY KILIC

Dostali jsme dopis

Nedorozumění

Dva pracovníci kabinetu TGM FF MU v Brně zpochybnili v *Universitas* č. 4, 2002 oprávněnost titulů našich článků o nenavazování na dílo TGM (*Zůstáváme věrni?*, *O zanedbávání odkazu TGM, Riziko odcizování*)¹. Na důkaz neoprávněnosti uvedených titulů a postojů podávají oba kolegové výčet svých odborných akcí, studií, publikací a edicí věnovaných dílu TGM. Tento důkaz ovšem svědčí o nedorozumění. Ve svých článcích ani náznamek nehodnotíme činnost brněnského kabinetu TGM (ani pražského, ani hodonínského Ústavu TGM). Této činnosti si vážíme, nic však nemůže změnit na faktech, která ve svých článcích odsuzujeme. Náš polistopadový společensko-politický vývoj dostatečně nenavázal na odkaz TGM, rozpad společného státu Čechů a Slováků byl jeho přímým důsledkem. Státní idea ČR je diametrálně odlišná od státní ideje masarykovské ČSR. Vlivné politické a kulturní skupiny vedou

v médiích programový zápas o vymýcení vlastenectví z českých hlav a vykořenění „mýtů“ první republiky. Na proskripčním seznamu je „mýtus“ husitský, obrozenecký, selský, sokolský, legionářský a „tatíčkovský“. Jestliže jsme v uplynulé dekádě uspořádali s názorově blízkými lidmi z domova i ze zahraničí a z exilu 5 konferencí a vydali ze shromážděných materiálů 5 publikací, šlo nám o masarykovské vidění a řešení současných problémů v duchu ideálů demokracie a humanity². Dílo TGM je nám zdrojem inspirace pro dnešek a pro široké vrstvy občanské společnosti, která u nás bez masarykovské osvěty (stimulace, motivace a integrace) nemůže vzniknout, natož existovat a zdárně se rozvíjet. Ale v tom – a to snad i tento krátký výklad jasně ukázal – se rozcházejí nikoli s pracovníky Kabinetu TGM, ale s částí našich politických a kulturních elit.

B. BLÍŽKOVSKÝ, ST. KUČEROVÁ

1 Uvedené články viz *Univerzitní noviny* 2001, č. 2, s. 38-41 a *Univerzitní noviny* 2002, č. 7-8, s. 39-41.

2 Zmíněné publikace:

Idea Československa a střední Evropa. Doplněk a Konvoj, Brno 1994, 312 a 68 s.

Českoslovenství – součást Evropanství. Konvoj, Brno 1996, 432 s.

Českoslovenství – středoevropanství – evropanství. 1918-1998. Konvoj, Brno 1998, 536 s.

Bilance a výhledy středu Evropy na prahu 21. století. Konvoj, Brno 2000, 375 s.

Česká a slovenská otázka v soudobém světě. Konvoj, Brno 2002, 391 s.